

Bruselj, 19. november 2018
(OR. en)

14411/18

SOC 715
EMPL 535
ECOFIN 1064
EDUC 430

DOPIS

Pošiljatelj:	generalni sekretariat Sveta
Prejemnik:	Odbor stalnih predstavnikov/Svet
Zadeva:	Tematska pregleda „socialnih vidikov digitalizacije“ (Odbor za socialno zaščito) ter „digitalizacije in robotizacije dela“ (Odbor za zaposlovanje) – potrditev skupnih ključnih sporočil

V prilogi vam pošiljamo skupna ključna sporočila o navedeni zadevi, kot sta jih posredovala Odbor za zaposlovanje in Odbor za socialno zaščito, da bi jih lahko 6. decembra 2018 potrdil Svet za zaposlovanje.

Ključna sporočila iz tematskih pregledov „socialnih vidikov digitalizacije“ (Odbor za socialno zaščito) ter „digitalizacije in robotizacije dela“ (Odbor za zaposlovanje)

Skupni učinki tehnološkega napredka, demografskih sprememb in globalizacije spreminjajo sodobna življenja. Vse večja digitalizacija, robotizacija in razvoj gospodarstva digitalnih platform so gonila sprememb na trgu dela, kar lahko pomembno vpliva na sisteme socialne zaščite. Te spremembe nudijo nove priložnosti za delo in lahko prispevajo k socialni vključenosti, prinesejo pa lahko tudi nekatere izzive. Nove oblike dela in modelov poslovanja lahko na preizkušnjo postavijo tradicionalne odnose med delodajalci in delojemalci, delovne razmere in sisteme socialne zaščite.

Kot nadaljevanje preteklega dela in kot del prednostnih nalog avstrijskega predsedstva Sveta Evropske unije je septembra 2018 Odbor za socialno zaščito opravil namenski pregled „socialnih vidikov digitalizacije s poudarkom na platformnem delu“, Odbor za zaposlovanje pa je razpravljal o „digitalizaciji in robotizaciji dela“, s posebnim poudarkom na sektorju zdravstva in oskrbe.

Iz teh razprav so izšla naslednja glavna sporočila:

- Delež delavcev v novih oblikah dela naj bi se v prihodnjih letih povečal. Dosedanje izkušnje kažejo, da je tehnološki razvoj prinesel nove proizvode, trge in delovna mesta.
- Tehnološke spremembe z avtomatizacijo nezdravih in enoličnih nalog ter z zagotavljanjem večje prožnosti prispevajo k vse boljši varnosti pri delu in vse večji kakovosti delovnih mest. Kljub temu pa v nekaterih sektorjih hkrati povzročajo izgube delovnih mest. Zato bi bilo treba tistim, ki jim grozi izguba delovnega mesta, pomagati. Javni zavodi za zaposlovanje in sistemi socialne zaščite imajo ključno vlogo pri podpori delavcem pri njihovih prehodih in prispevku k socialni vključenosti.
- Za nizko kvalificirane delavce je izguba delovnega mesta verjetnejša. Izboljšanje spretnosti in kompetenc je torej pomembno, da se omogoči širša udeležba pri priložnostih, ki jih prinašajo nove oblike dela, ter za spodbujanje vključujočega trga dela. Vendar pa se zastavljeni cilji na področju vseživljenjskega učenja, izpopolnjevanja in prekvalificiranja trenutno ne dosegajo. Politike za izboljšanje priložnosti za razvoj znanj in spretnosti za delavce, ki nimajo dostopa do usposabljanja ali imajo omejene možnosti za usposabljanje zunaj delovnega časa, tako postajajo še nujnejše.

- Robotizacija ne pomeni nujno menjave delovnih mest, temveč lahko pomeni, da delovna mesta ostanejo, le da v bistveno drugačni obliki. To izpostavlja potrebo po zanesljivih informacijah o trgu dela, da bi lahko razumeli spreminjajoče profile nalog. To pa se bo moralo odraziti v naših sistemih izobraževanja in usposabljanja, s čimer bi zagotovili, da ima naša delovna sila ustrezen nabor znanj in spretnosti – s posebnim poudarkom na nižje kvalificiranih delavcih. Države članice bodo morda morale poiskati tudi proaktivnejši in preventivni pristop k aktivnim politikam trga dela.
- Politika si lahko proaktivno prizadeva vplivati na prevzemanje in uporabo tehnologije. Obstaja vrsta dejavnikov, ki vplivajo na to, ali ljudje tehnološke spremembe sprejmejo ali zavrnejo, zelo pa se lahko razlikujeta tudi učinek in hitrost sprememb. Zato morajo oblikovalci politik dokazati oprijemljive koristi sprememb ter spodbujati širšo družbeno razpravo o digitalizaciji in robotizaciji.
- Nove oblike zaposlitve lahko prinesejo koristi za vse udeležene in za širšo družbo. Nekaterim skupinam, med drugim ljudem, ki so običajno najbolj oddaljeni od trga dela, lahko olajšajo dostop do njega in tako prispevajo k socialni vključenosti. Poleg tega lahko ponudijo večjo prožnost ter priložnosti za boljše usklajevanje poklicnega in zasebnega življenja. Ne nazadnje lahko pomagajo tudi pri prizadevanjih za boj proti delu na črno.
- Istočasno lahko prinesejo izzive na področjih, kot so delovni pogoji, prekarnost dela ter dostop do socialne zaščite, njena ustreznost in vzdržnost, s čimer bi lahko prišlo do večje segmentacije trga dela.
- Države članice in, kjer je to primerno, socialni partnerji bi morali sprejeti ukrepe za zagotovitev, da platformni delavci niso v slabšem položaju zaradi vrste svoje zaposlitve. Cilji bi morali biti pošteni delovni pogoji, ustrezno plačilo, organizacija dela ter ustrezno ravnotežje med poklicnim in zasebnim življenjem za platformne delavce. Kjer je to primerno, bi bilo treba razmisliti o regulativnih in neregulativnih ukrepih. Pri oblikovanju politike bi bilo treba upoštevati tudi veliko raznolikost platformnega dela, saj ni rešitve, ki bi ustrezala vsem. Kadar je tradicionalno razmerje med delodajalci in delojemalci pomanjkljivo, je treba preučiti vprašanje zastopanosti v socialnem dialogu.

- Kadar koli je to potrebno, bi morale države članice sprejeti ukrepe za zagotovitev, da imajo delavci dostop do ustrezne socialne zaščite in spodbude za udeležbo v sistemih socialne zaščite. Tudi tu bi bilo treba razmisliti o regulativnih in neregulativnih ukrepih.
- Ključni dejavniki, ki opredeljujejo dostop nekaterih vrst delovnih mest do socialne zaščite, se nanašajo na status samozaposlenega ali na pogodbeno razmerje med delodajalcem in delojemalcem. Treba je omeniti, da se platforme med seboj razlikujejo glede na to, kako opredeljujejo delovna razmerja. V zvezi s tem bi bilo morda treba prilagoditi ustrezne zakone in druge predpise, če se obstoječi okviri izkažejo za neustrezne.
- Obravnavati je treba navidezno samozaposlitev, pri tem pa upoštevati, ali so delavci dejansko samozaposleni ali ne. Morda bi bilo treba razviti ali izpopolniti načine spremljanja z delom povezanih transakcij ter prihodkov platformnih in drugih netipičnih delavcev, da bi zagotovili neprekinjeno ustreznost in vzdržnost nacionalnih sistemov socialne zaščite ter se, kjer je to mogoče, spopadli z nelojalno konkurenco med tistimi podjetji, ki prispevajo k socialni zaščiti, in onimi, ki ne.
- Vpliv uporabe umetne inteligence na vključenost na trgu dela je vprašanje, ki ga je morda nujno obravnavati z več zornih kotov: več javnih zavodov za zaposlovanje že uporablja strojno učenje za pomoč pri usklajevanju ponudbe in povpraševanja na trgu dela. Nekatere platforme za razdelitev dela uporabljajo ratinge in algoritme (ki imajo lahko vgrajeno pristranskost). Ta razvoj dogodkov lahko, na primer, povzroči težave v zvezi z zasebnostjo ali diskriminacijo.
- Podobno je tudi v sektorjih, kot je zdravstvo in oskrba, zaradi vse večje uporabe robotov potrebno zanesljivo upravljanje, da bi obvladovali tveganja in zagotovili varnost tistih, ki delajo in komunicirajo z roboti.
- Glede na možno čezmejno naravo platformnega dela je pomembno sodelovanje na ravni EU. To bi lahko bilo koristno na različnih področjih, denimo pri prenosljivosti socialnih pravic prek meja in pri pravilih o zakonodaji, ki se uporablja. Pomemben vidik, ki ga je treba upoštevati, je tudi sodelovanje s platformami s sedežem zunaj Evropske unije. Države članice bi si morale izmenjevati izkušnje in dobre prakse.

- Oblikovanje ustreznega odziva politike mora biti podprto s trdnimi dokazi ter primerljivimi in skladnimi podatki, zlasti kar zadeva platformno delo. V oblikovanje in spremljanje ustreznega odziva politike pa bi morali biti vključeni tudi socialni partnerji, organizacije civilne družbe in drugi ustrezni deležniki.
-